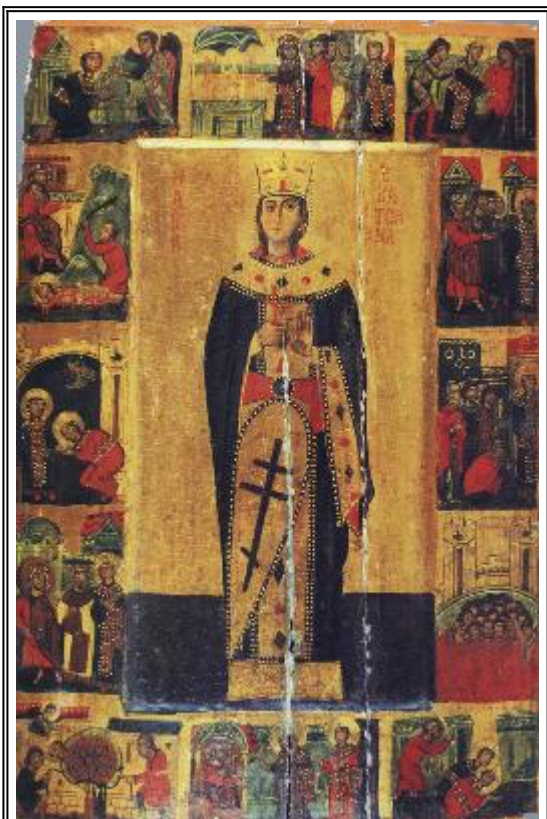

04.12.2014 г. / 20:01:57

Вяра

07.12 по еретическия папски календар, †24 ноември по православния календар - Св. великомъченица Екатерина. Св. великомъченик Меркурий. Св. мъченик Меркурий Смоленски. Св. преподобни Симон Сойгински. Св. преподобна Мастридия

Житие и страдание на света великомъченица Екатерина (ок. 305-313)

Св. Екатерина. Икона с житие. Византия. XIII век. Манастир "св. Екатерина" на п-ов Синай (Египет)

По време на царуването на нечестивия римски император Максимин (царувал от 305 г. до 313 г., бел.ред.) в град Александрия живяла една девица от царски род, на име

Екатерина*.

* По националност света Екатерина принадлежала към александрийските гърци. За това може да се съди по най-древните преписи на житието ѝ; а и самото име на великомъченицата е гръцко (Αεικαθαρίνα - винаги чиста). Екатерина е вече малко видоизменено наименование. Бел.ред.

Тя била забележително красива и се славела с премъдростта си. Бидейки само на осемнадесет години, Екатерина в съвършенство изучила творенията на всички езически писатели и на всички древни поети и философи, като например: Омир, Виргилий, Аристотел, Платон и други. Тя познавала добре не само съчиненията на мъдреците на древността, но изучила също и съчиненията на най-бележитите лекари, като например: Асклепий, Хипократ и Гален; освен това тя се научила на цялото ораторско и диалектическо изкуство и знаела също много езици и диалекти, така че всички се удивлявали на учеността и познанията ѝ. Мнозина богати и знатни люде искали ръката ѝ и за тази цел идвали при майка ѝ, тайна християнка, скриваща вярата си поради жестокото гонение, повдигнато по това време срещу вярващите от Максимин. Роднините ѝ и майка ѝ често съветвали Екатерина да се омъжи, за да не премине царското наследство на баща ѝ в ръцете на чужд човек, чрез което те окончателно биха се лишили от това наследство. Но Екатерина, като чиста девица, твърдо решила в сърцето си да съхрани чистотата на девството през целия си живот и изобщо не искала да се омъжва. А когато роднините ѝ започнали усилено да уговарят Екатерина да встъпи в брак, тя им казала:

- Ако искате да се омъжа, намерете ми момък, който притежава четирите дарования, с които аз, както знаете, превъзхождам всички други девойки. И тогава ще се съглася да го взема за съпруг. А да се омъжа за човек, който в нещо е

по-лош или стои по-ниско от мен, не желая. И така, потърсете навсякъде дали няма да намерите такъв момък, който би бил подобен на мен по знатност на рода, по богатство, по красота и по мъдрост; а всеки момък, който е лишен дори само от едно от тези дарования, не е достоен за мене.

Домашните на Екатерина, като видели, че е невъзможно да намерят такъв момък, ѝ забелязали, че царските синове и другите знатни кандидати за ръката ѝ могат да станат още по-благородни и по-богати, ако встъпят в брак с нея, но по красота и по мъдрост никой не може да се сравнява с нея. А Екатерина им отговорила:

- Искам да имам за свой жених не друг, а само равен на мен по ученост.

Виждайки непреклонността на дъщеря си, майката решила да опита още едно средство. Тя прибегнала към света на духовния си отец - мъж благочестив и свят, който живеел в съкровено място извън града. Тя взела със себе си Екатерина и тръгнала с нея към този праведен мъж. А той, като видял прекрасната девойка и като чул мъдрите ѝ, макар и скромни слова, решил да я научи да познае Христа, Небесния Цар.

- Аз зная - казал ѝ той - един чуден Момък, Който несравнимо те превъзхожда във всички твои дарования. Красотата Му е по-светла от слънчевата светлина; премъдростта Му управлява всички чувствени и духовни създания; богатството на съкровищата Му е разпръснато по целия свят и никога не намалява, но според мярката на раздаването, все повече и повече се увеличава; а висотата на рода Му е неизказана и непостижима. В целия свят няма подобен Нему!

Внимавайки в думите на стареца, Екатерина помислила, че той ѝ говори за някакъв земен княз; тя се смутила, изменила

лице и попитала стареца:

- Истина ли е всичко това, което ми казваш?

Той отвърнал, че всичко това е истина и прибавил, че този Момък притежава и други големи дарования, които е невъзможно и да се изброят. Отроковицата го попитала:

- А чий син е възхваляваният от теб Момък?

Старецът ѝ отговорил:

- Той няма баща на земята, но се е родил неизказано и свърхестествено от една пречестна по рода си Пресвята и Пречиста Дева. Тя се сподобила да роди такъв Син заради великата си чистота и святост. Тя пребивава безсмъртна по душа и тяло и е възнесена по-горе от небесата, където всички свети ангели ѝ се покланят като на Царица на цялата твар.

Екатерина попитала стареца:

- Възможно ли е да видя този Момък, за когото ми съобщаваш толкова много чудесни неща?

- Ако сториш това, което ти кажа - отвърнал ѝ старецът, - ще се сподобиш да видиш пресветлото Му Лице.

На това Екатерина му казала:

- Виждам, че ти си разумен човек и почтен старец, и затова вярвам, че ми казваш истината. Готова съм да изпълня всичко, което ми наредиш, само да видя Този, Когото ти така възхваляваш.

Тогава старецът ѝ дал икона на Пресвета Богородица, държаща в обятията си Божествения Младенец, и ѝ казал:

- Ето изображението на Девата и Майката на Този, за Когото ти съобщих толкова много чудесни неща. Вземи това

изображение у дома си и като затвориш вратата на стаята си, с благоговение възнеси усърдна молитва към тази Дева, името на която е Мария; помоли я да благоволи да ти покаже своя Син. Надявам се, че ако ти с вяра ѝ се помолиш за това, тя ще те чуе и ще те сподоби да видиш Този, към Когото се стреми душата ти.

Тогава отроковицата Екатерина, като взела светата икона, се върнала у дома си и през нощта, като се уединила в стаята си, започнала да се моли така, както я научил старецът. Във време на продължителната молитва Екатерина заспала от умора и видяла във видение Небесната Царица в този вид, в който тя била изобразена на иконата, заедно със светия Младенец, окръжен от лъчезарно сияние. Екатерина не могла да види лика Му, защото Той го отвърнал от нея и го обърнал към Майка Си. Опитвайки се да Го види, Екатерина минала от другата страна, но Христос и оттам отвърнал лицето Си от нея. Това се повторило три пъти. След това Екатерина чула, че Божията Майка казала на Сина си:

- Погледни, Чедо мое, към Твоята рабиня Екатерина и виж колко прекрасна и добра е тя.

А Богомладенецът ѝ отговорил:

- Не, тази девойка е твърде помрачена и е така безобразна, че не мога да я гледам.

Тогава Пресвета Богородица отново казала на Господ:

- Нима тази девица не е по-мъдра от всички философи? Нима

тя не превъзхожда всички девици с богатството си и със знатността на рода си?

Но на това Христос ѝ отговорил:

- Отново ще ти кажа, Майко Моя, че тази девица е безумна, бедна и от лош род, и не ще я погледна дотогава, докато тя не остави нечестието си.

На това Преблагословената Майка на Господа Му казала:

- Моля Те, пресладко мое Чедо, не презирай Твоето създание, но я вразуми и я научи какво трябва да стори, за да се наслади на славата Ти и да види Твоето пресветло и превъжделено Лице, Коего всички ангели желаят да видят.

Тогава Христос отвърнал:

- Нека отиде при стареца, който ѝ даде иконата, и нека прави това, което ѝ нареди той, и тогава ще Ме види и ще намери благодат пред Мен.

Като видяла и като чула това, Екатерина се пробудила от сън и се удивила на това видение. Щом настъпило утрото, тя отишла с някои от робините си в килията на стареца и като паднала със сълзи при нозете му, му разказала за видението си и го умолявала да ѝ каже какво трябва да стори, за да види желанието от нея Жених - Христа.

Преподобният старец подробно я научил на всички тайни на истинската християнска вяра, започвайки от сътворението на света и създаването на праотеца Адам и свършвайки с второто пришествие на Владиката Христос на земята, казал ѝ също и за неизказаната райска слава на праведниците, и за многоболезнените безкрайни мъчения на грешниците. Като премъдра, богопросветена и жадуваща за истина и за спасение девица, Екатерина скоро разбрала цялото християнско учение,

повярвала от цялото си сърце в Исуса Христа и приела свето кръщение от същия старец. След това старецът ѝ заповядал отново да се помоли с много усърдие на Пречистата Богородица, за да ѝ се яви тя още веднъж, както през първата нощ.

По такъв начин, като съблякла ветхия човек (сравни с Кол. 3:9, бел.ред.) и като се облякла в одеждата на обновлението на духа, Екатерина се върнала у дома си и прекарала цялата нощ в слъзна молитва, пребивавайки без храна, докато заспала. И ето, тя отново видяла Небесната Царица с Божествения Младенец на ръце. Младенецът гледал към Екатерина с голяма благост и кротост. Божията Майка попитала Сина си:

- Угодна ли Ти е, Сине мой, тази девица?

Господ отговорил на Своята Пречиста Майка:

- Много Ми е угодна, защото сега тя е прекрасна и славна, а не е безобразна и безчестна, както преди; сега тя е богата и премъдра, а не бедна, както беше отначало; сега Аз я възлюбих и тя така Ми е угодна, че искам да се сгодя за нея и тя да стане Моя нетленна невеста.

Тогава Екатерина паднала на земята и възкликнала:

- Недостойна съм, преславни Владико, да видя Твоето Царство, но сподоби ме да бъда поне с Твоите раби.

*Сгодяване на света Екатерина с
Небесния Жених. Икона от XVI век.
Гърция*

В това време Пресвета Богородица хванала дясната ръка на девойката и казала на Сина си:

- Дай й, Чедо мое, годежен пръстен в знак на годежа Ти с нея, направи я Своя невеста, за да я сподобиш с Царството Си.

Тогава Владиката Христос дал най-прекрасен пръстен на Екатерина и казал:

- Ето, Аз сега те вземам за Моя невеста, нетленна и вечна. И така, запази с голямо усърдие този съюз ненарушим и в никакъв случай не си взимай земен годеник.

След тези думи на Христа Господа видението приключило. Девойката се пробудила и ясно видяла чуден пръстен на дясната си ръка. Тя почувствала в сърцето си такава веселие и такава радост, че от този момент сърцето й съвършено се предало на Божествената любов. И в нея настъпила такава голяма промяна, че тя вече не мислела за нищо земно, а

непрестанно, денем и нощем, размисляла за своя възлюбен Жених, Него едничкия желаела, в Него едничкия се поучавала наяве и насън.

Скоро след като Екатерина се обърнала към християнството, в Александрия пристигнал нечестивият цар Максимин, който имал ревност не по разум за своите бездушни богове, сам бидейки като че безчувствен и безсловесен. Желаетейки да устрои тържествен празник в чест на тези богове, той разпратил по околните страни и градове заповед да се съберат всички поданици за принасяне на жертви, за да почетат боговете всенародно. Събрали се безброй много хора, при което всеки водел кой каквото можел, за жертвоприношението: кой волове, кой овце, а които не били в състояние, донесли птици или нещо подобно. Когато настъпил денят на мерзкото тържество, царят заклал в жертва сто и тридесет телета, князете и велможите - по-малко, и всеки принесъл в жертва каквато могъл. Целият град се напълнил с предсмъртните вопли на заколваните животни и със смрад от принасяните жертви. Навсякъде настъпила страшна теснота и суматоха и въздухът бил пропит със смраден дим. Докато ставало всичко това, благочестивата и най-прекрасна Екатерина, при вида на тази пагубна съблазън за човешките души, била жестоко уязвена в сърцето си, защото скърбяла за тяхната гибел. Горейки от Божествена ревност, тя взела със себе си неколцина роби и отишла в храма, където безумците принасяли жертви. Когато застанала на вратите, всички устремили погледите си към нея: защото тя блестяла с необичайната си красота, която свидетелствала за вътрешната ѝ душевна красота. Тя наредила да известят царя, че има да му каже нещо много важно. Царят ѝ наредил да отиде при него. Заставайки пред царя, Екатерина отначало му се поклонила, отдавайки полагащата му се чест, а после казала:

- Царю, познай съблазънта, в която сте въввлечени от

бесовете. Вие почитате като богове тленните и безчувствени идоли и им служите. Голям срам е да бъдеш дотолкова сляп и безумен, че да се поклониш на тези мерзости. Повярвай поне на своя мъдрец Диодор*, който казва, че вашите богове някога са били хора и са завършили живота си нечестиво, но заради някои дела, извършени от тях приживе, хората са им издигнали паметници и статуи. А следващите поколения, не знаейки замисъла на своите праотци, които поставили тези паметници само заради възпоменанието на хората, изобразени върху тях, но мислели, че самата вещ е благочестна и благоприлична, започнали да им се покланят като на богове. И знаменитият Плутарх Херонейски (бележит гръцки историк. Херонея - град в Средна Гърция, бел.ред.) се гнусял от тези богове и ги презирал. Повярвай, царю, поне на тези свои учители и не ставай виновник за гибелта на толкова души, за което ще се подложиш на вечни мъчения. Познай Единия, Истинен Бог, вечносъществуващ, пребезначален и безсмъртен, Който в края на времената прие върху Себе Си човешка плът заради нашето спасение. Чрез Него царете царуват, страните се управляват и целият свят се крепи. Всичко е било създадено и запазва битието си единствено чрез Неговото слово. Този всемогъщ и преблаг Бог не изисква жертви, подобни на вашите, и не се радва на заколването на невинни жертви, но иска само да спазваме Неговите заповеди твърдо и непоколебимо.

* Диодор Сицилиански - известен езически писател, историк и философ. Бел.ред.

Като чул това, царят се възпламенил от силен гняв и отначало дълго запазил мълчание. А после, понежел нямал сили да отговори на думите ѝ, казал:

- Остави ни през тези дни да извършим жертвоприношението, а после ще чуем словата ти.

Като завършил богопротивното си тържество, нечестивият

цар наредил да доведат света Екатерина в царските палати и ѝ казал:

- Кажи ни, девойко, коя си ти и повтори това, което ни каза по-рано.

Света великомъченица
Екатерина Александрийска.
Икона от Византия. XIV в.

- Аз съм царска дъщеря - отговорила светицата, - наричам се Екатерина. **По-рано с голяма любов се занимавах с различни науки: изучавах риторски и философски съчинения, геометрия и други науки, но сега презирам всичко това като суетно и безполезно занятие и станах невеста на Владиката Христос, Който чрез Своя пророк Исаия е казал:**

- “Ще погубя мъдростта на мъдреците и ще отхвърля разума на разумните” (1Кор. 1:19; Ис. 29:14).

Царят се удивил на думите ѝ, на необикновения ѝ ум, но още повече бил поразен от ослепителната ѝ красота и помислил, че

тя е родена не от смъртни родители, а от тези богове, който той почитал. След като едва се съгласил да повярва, че девойка с такава неопикуема красота може да бъде родена от земни човеци, той, поразен от красотата ѝ и без да откъсва от нея безсрамния си поглед, започнал да ѝ говори съблазнителни думи. А светицата, прониквайки в беззаконните му помисли, му казала:

- Бесовете, които вие считате за богове, ви прелъстяват и ви увличат в безсмислени похоти; а аз се считам за прах и пепел; Бог ме е създал по Свой образ и подобие и ме е надарил с такава красота, за да се удивляват хората на премъдростта на Създателя, Който може на такава нищожно и тленно лице да дарува такава мъдрост и красота.

Царят се озлобил от тези нейни думи и казал:

- Не говори така лошо за боговете, имащи безсмъртна слава:

Но светицата му възразила:

- Ако желаеш поне малко да разсееш мъглата и помрачаването си от прелест, разбери цялото нищожество на твоите богове и познай истинния Бог. Дори само едно произнасяне на името Му или само един кръст, изобразен във въздуха, прогонва твоите богове и ги съкрушава; и ако искаш, ясно ще ти докажа истинността на думите си.

Царят, като слушал свободната ѝ реч и се боял да не би да бъде победен и посрамен от думите ѝ, ѝ казал:

- Неприлично е за царя да беседва с жени. Но аз ще събера най-мъдрите философи за разговор с теб и ти ще узнаеш нищожността на възгледите си и ще повярваш в нашите учения.

Като казал това, той заповядал строго да охраняват светата

девица. А сам веднага изпратил до всички подвластни градове следното нареждане:

- Аз, цар Максимин, до най-мъдрите философи и оратори, намиращи се в моите градове, радвайте се. Всички, които служите на премъдрия бог Хермес*, и които призовавате наставниците на разума - музите**, съберете се при мен, за да заградите устата на една премъдра девойка, която се появи през тези дни и се надсмива над великите богове, наричайки всичките им деяния басни и празнословие. И така, елате, за да покажете цялата си мъдрост, за която ви прославят хората, а от мен ще получите награда за труда си.

* Хермес (Ермий) или Меркурий бил считан за вестител на боговете, за покровител на търговията и ораторите и бил един от най-популярните езически богове. Така, непросветеното население на градовете Листра и Ликаония дотолкова било поразено от чудесата на Павел и Варнава, че нарекло Варнава Зевс, а Павел - Ермес, "понеже той първенствуваше в говоренето" (Деян. 14:12). Бел.ред.

** "Богини", считани за покровителки на науките и изкуствата. Бел.ред.

И ето, събрали се петдесет човека, избрани и най-мъдри оратори, отличаващи се с голяма острота на ума и с велика сила в словото. Царят се обърнал към тях със следните думи:

- Пригответе се с цялото си старание и внимание за доблестно състезание с една девойка, за да можете да я надвиете с доказателствата си в спора за боговете; не се отнасяйте с пренебрежение към това, че ще водите беседа с млада девица, но приложете цялото си старание и покажете вашата мъдрост така, все едно че ви се е наложило да противостоите срещу мъжествен противник и най-мъдър оратор; защото тя, както аз внимателно разпитах, превъзхожда

с мъдростта си самия велик Платон*. Затова, умолявам ви, покажете в спора с нея такова старание, каквото бихте имали, ако се състезавахте със самия него. Ако победите, ще ви възнаградя с големи дарове, а ако бъдете победени, върху вас ще падне голям срам и вместо дарове ще приемете мъчителна смърт.

* Платон - известен гръцки философ от IV век пр. Р. Хр., съвременник и учител на Аристотел. Платон е ученик на Сократ. Забележително е това, че в своите философски възгледи, особено в учението си за Бога, за творенията на света и за задгробния живот, Платон се приближава много до християнското учение. Бел.ред.

На тези думи на царя отговорил най-славният и най-мъдрият оратор:

- Не се опасявай, царю: нашата противничка може и да е необикновено умна, но тъй като е жена, тя не може да притежава мъдростта в пълно съвършенство и да бъде напълно изкусна в красноречието; заповядай ѝ само да се яви при нас, и ще видиш, че щом види такова множество философи и оратори, тя в същия миг ще се засрами.

Щом чул тази самохвална реч на философа, царят се успокоил и се развеселил, надявайки се, че нечестивият и надменен език на учените ще победи изпълнената с кротост и с Божествена премъдрост девица. Той веднага наредил да я доведат при него. Събрали се също и много хора, за да чуят спора на християнската девойка с езическите мъдреци. Но преди изпратените да успеят да дойдат при Екатерина, Архангел Михаил ѝ се явил от небесата и рекъл:

- Не бой се, дево Господня! Твоят Господ ще придаде към премъдростта ти още премъдрост и ти ще победиш в спора тези петдесет витии. И не само те, но и мнозина други ще

повярват чрез теб и ще приемат мъченически венец.

Като казал това, Ангелът изчезнал.

Междувременно, пратениците на царя дошли и я завели при царя и философите за зрелище на всички.

И веднага същият самонадеян философ, който преди това така се хвалел, с гордост се обърнал към света Екатерина:

- Ти ли порицаваш боговете ни с такава дързост и безумие?

- Аз - кротко му отговорила светицата, - но не с дързост и не с безумие, както ти каза, а с кротост и поради любов към истината казвам, че вашите богове са нищо.

Тогава философът ѝ казал:

- Великите стихотворци* ги наричат висши богове, а как ти с такава дързост произнасяш хула срещу тези, от които сама си приела мъдрост и сладостта на чиито дарове си вкусила.

* Тук се подразбират Омир, Вергилий и други поети. Най-общо, езичниците научавали легендите за своите богове главно от поетическите произведения. Бел.ред.

- Не от вашите богове - отговорила Екатерина, - а от моя Един Истинен Бог съм получила мъдрост. И Самият Той е премъдрост и живот, и който се бои от Него и пази Божествените му заповеди, той е истински философ. А делата на вашите богове и легендите за тях са достойни за смях и порицание и са преизпълнени със съблазън. А кажи ми и кой от твоите велики стихотворци и в кои изрази ги нарича богове?

- Най-мъдрият Омир - отговорил мъдрецът, - обръщайки се с молитва към Зевс*, първи казва така: "Преславни Зевсе, превелики боже, и вие други безсмъртни богове". А преславният Орфей, обръщайки се с благодарност към

Аполон**] казва така: “О, сине Латонин, стрелящ отдалеч! Силни Фебе, който гледаш към всички, царуваш над смъртните и безсмъртните, слънце, носещо се на златни криле”. Ето как - казал езическият мъдрец, завършвайки речта си - са почитали боговете най-първите и най-славни стихотворци и ясно са ги наричали безсмъртни; затова и ти не трябва да се заблуждаваш и да се по-кланяш на Разпнатия*** като на Бог; никой от древните мъдrecи не само не Го е наричал и не Го е признавал за Бог, но даже и не е знаел за Него.

* **Зевс или Юпитер** - гръко-римски бог, почитан от езичниците като владетел на небето и земята, баща на всички богове и хора. Бел.ред.

** **Аполон или Феб**, син на Зевс и Латона, един от най-почитаните гръко-римски езически богове. Бил считан за бог на слънцето и умственото просвещение, а също и на общественото благополучие и ред, пазител на закона, божество, което предсказвало бъдещето. Бел.ред.

*** На езичниците им се струвало особено странно, че християните се покланяли на Разпнатия, тъй като кръстната смърт се считала за позорна. Затова и апостол Павел казва, че проповедта за разпнатия Христос за елините (тоест за езичниците) е безумие (1Кор. 1:23). Бел.ред.

Света Екатерина отговорила:

- **Но нали същият този ваш Омир казва на друго място за твоя велик бог Зевс, че той е бил лукав и лъжлив измамник, и че другите богове - Хера, Посейдон и Атина* искали да го вържат, но той успял да се скрие от тях чрез бягство.** Във вашите книги са описани и много други деяния, подобни на тези, които внушават презрение към вашите богове. Но тъй като ти каза, че нито един от древните учители не е признавал Разпнатия за Бог, то, макар и да не би

следвало да се изследва много за Него в доказателство на това, че Той е истински и непостижим Бог, недостъпен за умувания и неизказан Създател на небето и земята, морето, слънцето, луната и на целия човешки род, въпреки това, за по-голямо уверение в тази истина, ще приведа свидетелства пак от вашите книги. **Чуй какво казва за Него вашата най-мъдра Сибила**, свидетелствайки за Неговото Божествено възплъщение и спасително разпятие: “В последните времена ще дойде Някой на тази земя, ще приеме на себе си плът, освен греха. С безпределното всемогъщество на Божеството Той ще разруши тлението на неизцерените страсти и невярващите люде ще Му завидят и Той ще бъде окачен на високо място, като че е достоен за смърт”. Спомни си, че и вашият мъдрец Аполоний*** не по своя воля изповядва Христа като Бог, принуден към това от Неговата Божествена сила: “Един Небесен - казва той - ме подбужда да Го изповядам. Той е трисветла светлина; Той е и пострадал Бог, но не Самото Божество е страдало: защото в Него е и едното, и другото: Той е и смъртен по плът, и заедно с това е чужд на тлението. И Този Мъж, търпящ от смъртните всичко: кръст, унижение, погребение - е Бог”. Аполоний е казал това за истинския Бог, Който е събезначален и съвечен на Родилия Го. Той е начало и основа, и източник на всички създадени блага; Той е създал света от небитие за битие и го управлява. Бидейки единосъщен с Отца, Той станал човек заради нас, живял на земята, като наставлявал и учел хората, и им правел добро; после приел смърт за нас, неблагодарните, за да ни освободи от древното осъждане и да ни дарува предишното блаженство и наслада. По такъв начин Той отново ни отворил райските врати, които ние затворихме с грехопадението. След три дни Той възкръснал, възнесъл Се на небесата, откъдето преди това бил слязъл, и изпратил Светия Дух на учениците Си; а те се разпръснали по целия свят и**

проповядвали Неговото Божество, в Което трябва да повярваш и ти, философе, за да познаеш истинния Бог, и да станеш раб на Този, Който е милостив и добросърдечен и призовава всички, които са съгрешили, казвайки: “Дойдете при Мене всички отрудени и обременени, и Аз ще ви успокоя” (Мат. 11:28). И така, повярвай поне на своите учители и богове - Платон, Орфей и Аполоний, които напълно явно и ясно, макар и въпреки волята си, са признали Христос за Бог.

* **Хера (Юнона)** била почитана от древните гърци и римляни като сестра и жена на главния им бог Зевс; била най-почитана между богините; била считана за богиня на земята и плодородието и покровителка на съпружеския живот.

Посейдон бил считан за бог на моретата. **Атина** била считана за богиня на мъдростта, предимно военната. Горепосоченото място е взето от “Метаморфози” на римския поет Овидий. Най-общо, боговете на римляните и гърците, според техните вярвания, притежавали същите страсти и престъпни наклонности като хората. Бел.ред.

** **Сибилите** при древните римляни били наричани пророчиците. Предсказанията им били събрани в три книги, които се съхранявали в Капитолийския храм на Зевс (Юпитер), а после - в храма на Аполон на Палатинския хълм. Тези “Сибилени книги” се ползвали с голямо уважение в езическия свят. На техните предсказания обръщали внимание и християнските писатели, намирайки в тях някои намеци за настъпването на Царството Христово. Бел.ред.

*** **Аполоний Тиански** - езически мъдрец, който вършел лъжливи чудеса и привлякъл много последователи (III в.). Неговите сентенции, записани в отделна книга, се ползвали с дълбоко уважение, особено в Александрия, където една такава книга се съхранявала в най-потайното, свещено място на един езически храм. Бел.ред.

Това и много друго казала премъдрата Екатерина и довела философа до удивление, така че той останал безгласен, нямайки сили да ѝ каже нещо в отговор. Като го видял победен и изумен, царят наредил на останалите да започнат беседа със светата девойка. Но те се отказали, казвайки:

- Ние не можем да противостоим на истината, защото, щом най-ученият от нас мълчи победен, то какво да кажем ние?

Тогава разгневеният цар заповядал да запалят огромен огън наред града и да изгорят всички философи и оратори. А те, като чули тази присъда и заповедта на царя, паднали в нозете на Екатерина, и я молели да се помоли за тях на Единия Истинен Бог, да им прости Той всичко извършено от тях в неведението им и да ги сподоби със свето кръщение и с даровете на Пресветия Дух.

А светицата, като се изпълнила с наслада и радост, им казала:

- Вие сте истински блажени и щастливи, защото, като оставихте тъмнината, познахте истинската светлина, и като презряхте смъртния земен цар, пристъпихте към Безсмъртния Небесен Цар. Твърдо се надявайте на Неговата милост и вярвайте, че огънят, с който ви заплашват нечестивците, ще ви послужи за кръщение и за лествица, която ще ви възведе на небето. В този огън вие ще се очистите от всяка сквернота на плътта и духа и ще се явите пред Царя на славата светли и чисти като звезди и ще станете Негови възлюбени приятели.

Като казала това, света Екатерина осенила всеки от тях с кръстното знамение и те с радост тръгнаха на мъчение. Войниците ги хвърлили в огъня и по този начин те приели мъченическа кончина (това станало на 17 ноември 307 година, по православния календар бел.ред.).

Вечерта неколцина благочестиви и христолюбиви люде дошли, за да погребат останките на светите мъченици, но намерили телата им свършено цели, така че огънят не бил докоснал даже и косите им. Чрез това чудо мнозина от езичниците се обърнали към познание на истината, а мощите на светите мъченици били погребани с полагащата им се чест.

Тогава Максимин се решил да употреби цялото си старание, за да отклони света Екатерина към своето нечестие. Като не постигнал успех чрез философските спорове, той почнал да я съблазнява с ласкателства и лукавство. Като я повикал, той казал:

- Чуй ме, добра дъще, като чедолюбив баща те съветвам да се поклониш на великите богове и особено на Хермес, покровителя на науките, който те е украсил с такива философски дарования. И ако изпълниш предложението ми, ще разделя с теб царството си и властта си - боговете са ми свидетели за това - и ти ще живееш с мен в непрестанно веселие.

Но премъдрата Екатерина, прониквайки в намерението му и виждайки лукавството и измамното му ласкателство, му рекла:

- Остави, царю, хитростта си и не се уподобавай на лисица. Аз решително, веднъж завинаги, ти казах, че съм християнка и съм се сгодила за Христа. Него Едничкия имам за Жених и наставник и за украшение на моето девство; не ме прелъстявай с царска багреница*, предпочитам мъченическите дрехи пред нея.

* Багреница - дълга, оцветена в пурпурен, кървавочервен цвят дреха, много ценена в древността и считана за атрибут на царското достойнство. Бел.ред.

Тогава царят отново ѝ казал:

- Принуждаваш ме, макар и против волята ми, да обезчестя достойнството ти и да покрия прекрасното ти тяло с множество рани.

- Прави каквото искаш - отвърнала светицата, - чрез временното безчестие ти ще ми донесеш вечна слава и голямо множество хора (както се надявам) ще повярват чрез мен в моя Христос; и от твоите палати мнозина ще тръгнат заедно с мен към свещените небесни чертози.

Така пророкувала светицата; а Бог, като гледал върху нея от висините, привел в изпълнение пророчеството ѝ.

Тогавя силно разгневеният цар заповядал да свалят багреницата от Екатерина и безмилостно да бият разголената девица с волски камшици. Слугите жестоко били мъченицата в продължение на два часа по рамената и по корема, така че цялото ѝ тяло се покрито с рани и се обезобразило; кръвта текла на ручей и обагрила земята. Но светицата изтърпяла всички мъчения с такова мъжество и доблест, че тези, които я наблюдавали, били поражени от голямо изумление. След това жестокият цар заповядал да затворят Екатерина в тъмницата и да не ѝ дават нито храна, нито вода, докато не измисли нови мъчения, за да я погуби.

Междувременно Августа, съпругата на царя, силно желаела лично да види света Екатерина. Слушайки за нейните добродетели, мъдрост и мъжество, тя силно я обикнала. А след едно видение насън сърцето на Августа пламнало от такава любов към Екатерина, че тя дори не можела да заспи. Когато царят отпътувал от града по някаква работа и се забавил няколко дни със завръщането си, царицата намерила удобно време, за да изпълни желанието си. Тогавя при двора имало един велможа, верен приятел на царя, по сан - военачалник, на име Порфирий, човек, който се отличавал с благоразумието си. Царицата съобщила тайното си желание на него.

- В една от предишните нощи - казала му тя - видях в съня си Екатерина, която седеше величествено сред множество прекрасни младежи и девойки, облечени в бели дрехи. Лицето ѝ излъчваше такова сияние, че не можех да гледам към нея. Като ме настани до себе си, тя постави върху главата ми златен венец и каза: "Владиката Христос ти изпраща този венец". От този момент имам такова силно желание да я видя, че не намирам покой за сърцето си. Моля те, Порфирий, направи така, че да мога да се срещна тайно с нея.

- Ще изпълня желанието ти, царице - отговорил Порфирий.

Щом настъпила нощта, Порфирий взел двеста войници и тръгнал заедно с царицата към тъмницата. Като дали пари на стражите, те влезли при светата мъченица. Когато царицата видяла светицата, тя била поразена от сиянието на лицето ѝ, което сияело от Божествена благодат. Като паднала бързо в нозете на Екатерина, царицата със сълзи възкликнала:

- Сега се считам за щастлива и блажена, защото се сподобих да те видя. Подобно на кошута, копнееща да утоли жаждата си (сравни с Пс. 41:2, бел.ред.), аз безмерно желяех да те видя и жадувах да чуя сладостните ти речи. Сега, когато се сподобих да получа желаното, вече не скърбя, дори и да се наложи да се лиша от живота и царството си: толкова съм щастлива, че те видях! Блажена си ти и си достойна за похвала, че си се отдала на всемогъщия Владика, Който е излял върху теб толкова големи дарования.

В отговор светицата ѝ казала:

- И ти си блажена, царице, защото виждам венец над главата ти, поддържан във висините от ръцете на ангели. След три дни ще го получиш за малкото мъчения, които ще изтърпиш заради Христа, за да отидеш чрез тях при Истинския Цар и да царуваш вечно с Него.

А царицата отговорила на Екатерина:

- Боя се от мъченията, които ми предричаш, а още повече се боя от съпруга си, който е твърде жесток и безчовечен.

- Не се плаши - казала ѝ светицата, - Самият Христос ще ти бъде помощник; Той ще укрепи сърцето ти и никакво мъчение не ще докосне душата ти; само тялото ти ще пострада тук малко и временно, а после и то ще получи вечен покой.

Когато светицата изрекла това, Порфирий я попитал:

- Какво ще подари Христос на тези, които вярват в Него? Защото и аз желая да повярвам в Него и да бъда Негов воин.

Мъченицата му отвърнала:

- Нима не си чел или не си чул нищо от християнското Писание?

- От младини съм се упражнявал във военските дела и за нищо друго не съм имал грижа - отговорил Порфирий.

Светицата му рекла:

- Невъзможно е да се опишат с човешки език богатата, които преблагият и човеколюбив Бог е приготвил за тези, които Го обичат и пазят Неговите заповеди.

Тогавя Порфирий, като се изпълнил с безмерна радост, повярвал в Христа, а заедно с него и двестата войници, и царицата; и всички, като се простили благоговейно с мъченицата, си тръгнали.

А милостивият и човеколюбив Христос не оставил светата Си невеста, но се грижел за нея като чедолюбив баща. Всеки ден при нея долитала през прозореца една гълъбица и ѝ носела храна. Накрая и Самият благ Подвигоположник - нашият Господ Иисус Христос, я посетил, заобиколен от велика слава

и от всички небесни чинове и още повече я укрепил в мъжеството, и я изпълнил с дух на смелост:

- Не бой се, възлюбена Моя невесто - казал ѝ Той, - Аз съм винаги с теб и никакво мъчение не ще те докосне; с търпението си ти ще обърнеш мнозина към Мен и за награда ще получиш много нетленни венци.

Като я утешил с тези думи, Господ станал невидим.

На сутринта царят, като седнал важно в съдилището, заповядал да доведат Екатерина. Тя влязла при царя, сияейки с духовна благодат и с някакво блажено озарение, така че стоящите наблизо били озарени от сиянието на красотата ѝ. Царят бил твърде удивен и помислил, че някой ѝ е носил храна в тъмницата и затова тя не отслабнала телом и не променила красотата на лицето си, затова искал да предаде на смърт стражите ѝ. Но света Екатерина, не желаейки други да бъдат мъчени без да имат вина, му разказала цялата истина:

- Знай, царю, че не човешка ръка ми даваше храна, а моят Владика Христос, Който невидимо се грижи за рабите Си, ме хранеше.

Царят, дивейки се на необикновената красота на света Екатерина, искал отново с ласкателства и лукавство да ѝ повлияе и ѝ казал:

- Слънчева девойко, с красотата си ти превъзхождаш самата Артемида*; родена си да властваш, дъще моя. И така, ела, поклони се и принеси жертва на боговете ни, и тогава ще царуваш с нас и ще прекараш живота си в радост. Моля те: не погубвай с мъчения тази своя светла красота.

***Артемида, или Диана** - известна езическа богиня при гърците и римляните, която се ползвала с особена почит от тях; била считана за богиня на луната; изобразявали я като

прекрасна светла девойка ловджийка. Бел.ред.

- Аз съм земя и прах - отговорила светицата. - А цялата красота увяхва като цвят или изчезва като сън и от най-малката болест, или от старостта, а след смъртта се предава на съвършено тление; и така, не се грижи, царю, за моята красота.

По време на този разговор със света Екатерина един велможа, на име Хурсаден, жесток и безмилостен мъчител на християните, желаейки да покаже любовта и разположението си към царя, му казал:

- Царю, изобретих такова мъчение, чрез което ще победиш тази девица. Заповядай да поставят на една ос четири дървени колела, а по тях в кръг да забият различни железни остриета; нека две колела да се въртят надясно, а две - наляво, а девицата да бъде привързана по средата им; тогава въртящите се колела ще раздробят тялото ѝ. Но преди това нека само покажат тези колела на Екатерина, та като ги види, да се уплаши от жестокото мъчение и да се подчини на волята ти; а ако и след това остане в предишното си упорство, тогава нека приеме мъчителна смърт.

Царят харесал този съвет и заповядал да направят колелата, за които говорил Хурсаден. Когато колелата били готови, довели мъченицата на мястото за мъчения и отначало завъртели колелата с голяма сила пред очите ѝ, за да я уплашат, а след това мъчителят ѝ казал:

- Виждаш какви мъчения са приготвени за теб! И ти ще приемеш в тях най-ужасна смърт, ако не се поклониш на боговете.

На това Екатерина отговорила:

- Вече много пъти изказах решението си да остана

християнка; затова, царю, не си губи времето напразно, а прави каквото искаш.

Като видял, че не може да изплаши Екатерина и да я отвърне от Христа, мъчителят наредил да я привържат към колелата и силно да ги въртят, така че да бъде разкъсана на части и да умре от най-ужасна смърт. Но веднага щом пристъпили към това мъчение, от небето слязъл един Ангел, освободил светицата от връзките, а колелата натрошил на парчета; при това силно разбитите колела се разлетели настрани и поразили смъртно мнозина невярващи. Като видял това преславно чудо, целият народ възкликнал:

- Велик е християнският Бог!

А царят от ярост бил мрачен и беснеел, измисляйки нови наказания за мъченицата.

Като чула за това чудо, царица Августа излязла от палатите си и започнала да изобличава царя.

- Ти наистина си дързък и безумен - казала тя, - щом се осмеляваш да се бориш с Живия Бог и да мъчиш несправедливо рабинята Му.

Не очаквайки да чуе тези думи, царят неистово се разярил и станал по-лют от всякакъв звяр. Като оставил света Екатерина, той обърнал цялата си ярост към съпругата си. Забравяйки дори естествената си любов към нея, той наредил да донесат голям сандък и да го напълнят с калай, за да бъде неподвижен,

да забият гвоздеи в капака на сандъка и като заклещят гърдите на жена му между сандъка и капака, да ги притискат. И мъчителите, причинявайки неизразими страдания на светицата, притискали гърдите ѝ, докато те не се откъснали с ужасна болка. А блажената Августа, търпяла тази ужасна болка, и се радвала, че страда за Истинния Бог и Му се молела да ѝ изпрати Той благодатната Си помощ. Когато гърдите ѝ се откъснали, кръвта ѝ потекла като река и всички, които я заобикаляли, се изпълнили с жалост и изразили съчувствието си към нея, понасящата толкова ужасно и нетърпимо мъчение. Но безмилостният мъчител не помилвал съпругата си и заповядал да отсекаат главата ѝ с меч. А тя, като изслушала с радост тази присъда, казала на света Екатерина:

- Рабиньо на Истинния Бог, помоли се за мен!

- Иди с мир - отговорила ѝ светата дева, - за да царуваш вечно с Христа.

И блажената царица била посечена извън града в двадесет и третия ден на ноември*. А военачалникът Порфирий, като взел през нощта тялото ѝ, с чест го предал на погребение.

* Паметта на света Царица Августа (или Василиса) се чества от Църквата на 24 ноември по православния календар - 07.12 по папския; тогава се възпоменават от Църквата и Порфирий, и 200-те войници, посечени за изповядването на Христа. Бел.ред.

На сутринта самият Порфирий заедно с поярвалите в Христа войници се явил пред царя и казал:

- И ние сме християни, воини на великия Бог.

Нямайки сили да чуе това, царят въздъхнал от дълбината на сърцето си и казал:

- Уви, погинах, защото се лиших от дивния Порфирий!

После, се обърнал към другите войници, и добавил:

- И вие, достолюбезни мои воини, се съблазнихте и се отрекохте от боговете, в които вярвах бащите ви; какво ви сториха боговете, че ги оставихте?

А те не му отвърнали нито дума. Само Порфирий му казал:

- Защо оставяш без внимание главата и питаш нозете? С мен разговаряй.

- Ти, зла главо, си виновник за тяхната гибел - възкликнал Максимин.

И нямайки сили от ярост да продължи речта си, заповядал да отсекаат главите на всички. Така те завършили живота си. По този начин се изпълнило предсказанието на света Екатерина, че мнозина от неговите собствени палати ще повярват чрез нея в Христа Бога.

На другия ден мъчителят, като довел Екатерина в съдилището, ѝ казал:

- Ти ми причини велика скръб и голямо огорчение. Прельсти жена ми и погуби мъжествения ми военачалник, който беше цялата сила на войската ми; и много други злини са ми причинени от теб, така че би трябвало да те умъртвя безмилостно. Но аз ти прощавам, защото не желая да погубвам такава прекрасна и премъдра девица като теб. Изпълни накрая волята ми, любима моя, принеси жертва на боговете и аз ще те направя своя царица, и никога не ще те оскърбя, и без твоя съвет не ще сторя никакво дело, и ти ще живееш с мен в такава веселие и блаженство, на които нито една царица не се е наслаждавала.

Това и много друго казал измамникът, съблазнявайки избраната невеста Христова, но не могъл с коварните си думи да я разлъчи от Христа, с Когото била свързана със здравия съюз на истинската любов. Виждайки, че нито с ласкателство, нито с обещания, нито със заплахи, нито с мъчения може да склони към волята си твърдата като диамант света девица, накрая постановил решението си - да се отсече главата ѝ с меч извън града. Войниците, като хванали Екатерина, я повели към мястото на посичането. Много хора - мъже и жени, я съпровождали. Всички плачели и съжалявали за това, че загива толкова прекрасна и премъдра девица. Много от следващите я знатни и благородни жени ѝ говорели със сълзи:

- Най-прекрасна и пресветла девойко! Защо си така жестоко сърдечна към себе си, че предпочиташ смъртта пред сладостния живот? Защо безвременно и безплодно погубваш цвета на младостта си? Не е ли по-добре за теб да послушаш царя и да се наслаждаваш на богатата в този живот, отколкото да умреш от такава позорна смърт?

- Оставете безполезния си плач - отговорила светицата, - но по-добре се радвайте за това, че днес ще видя възлюбения си Жених, Иисус Христос - моя Творец и Спасител, Който е красота, венец и слава на мъчениците. Той ме зове към неизказаното райско блаженство. С Него ще царувам и ще се наслаждавам в безкрайните векове. И така, плачете не за мен, а за себе си, защото заради неверието си ще отидете във вечния огън за безкрайни мъчения.

А когато довели светицата на мястото на посичането, тя произнесла следната молитва:

- Господи Иисусе Христе, Боже мой! Благодаря Ти, че си поставил нозете ми върху камъка на търпението и си насочил стъпките ми. Простри сега пречистите Си длани, наранени някога на кръста, и приеми душата ми,

която Ти принасям в жертва заради любовта си към Теб. Спомни Си, Господи, че аз съм плът и кръв, и не допускай лютите мъчители на Страшния съд да направят явни прегрешенията ми, извършени в неведение; но ги умий с кръвта, която проливам за Теб, и направи така, че това тяло, наранено в мъчения заради Теб и посечено с меч, да бъде невидимо за враговете и гонителите ми. Погледни от Твоята висота, Господи, и на стоящите тук люде, и ги настави със светлината на Твоето познание; и изпълни за тяхна полза просбите на тези, които чрез мен ще призоват Твоето свято име, за да се възпява от всички Твоето величие во веки.

Като завършила молитвата си, светицата каза на изпълнителя на смъртното наказание:

- Довърши заповяданото.

Тогава воинът вдигнал меча си и отсякъл честната глава на Екатерина* и от раната вместо кръв изтекло мляко. Честните й мощи, както видели удостоени с това вярващи, веднага били взети от свети ангели и пренесени на Синайската планина**, за слава на Христа Бога, Който с Отца и Светия Дух в Едно Божество царува во веки. Амин***.

* И досега в Александрия показват на благочестивите пътешественици мястото на убийството на великомъченица Екатерина, което винаги се ползвало с особено благоговейна почит от страна на местните християни. Някои от гражданите на Александрия, озарени от вяра в разпнатия Господ, съхранявали даже и до днес неголяма мраморна колона, на която според преданието е отсечена честната глава на светата великомъченица. Тази колона и сега с благоговение се съхранява в Александрийския манастир "Свети Сава" и стои в

левия страничен олтар на храм, посветен на името на този светец. Бел.ред.

** Паметта на света Екатерина се чества с особено благоговение и тържественост в целия православен свят. В нейна чест се съграждат църкви, много манастири са наречени на нейно име. Славата на тази мъченица била голяма и в древността. Знаменитата римлянка Павла основала манастир във Витлеем през 386 г., посветила в него храм на мъченица Екатерина, за която свети Епифаний казал на Павла, че Екатерина се е родила на остров Кипър, в град Саламин, в неговата епископия, откъдето преминала в Александрия, била по светите места в Иерусалим, пред яслите във Витлеем дала обет за девство и получила пръстен от Христа. Бел.ред.

*** Службата на великомъченицата и църковните песнопения, съставени в нейна чест, се отнасят към дълбока древност. През IX век известният християнски песнописец Теофан Никейски и неизвестният монах Вавил написали много песни в чест на великомъченица Екатерина, които и сега се пеят на Православната Църква. Преподобният Теофан написал в чест на великомъченицата канон, краестишието на който, съдържа следната мисъл: “Вечнопаметната Екатерина с песни ще възпея.” Бел.ред.

Тропарь великомученице Екатерине Александрийской

глас 4

Добродѣтельми, яко лучами со́лнечными,/ просветила еси́ неvéрныя мудрецы́. / И, якоже пресвѣтлая луна́ ходящим в но́щи/ неvéрия тьму отгна́ла еси́,/ и царя́цу увѣрила еси́,/ вку́пе же и мучи́теля обличи́ла еси́,/ Богозв́анная неvéсто блаже́нная Екатери́но,/ желáнием востекла́ еси́ в Небѣ́сный черто́г/ к прекра́сному Жениху́ Христу́,/ и от Него́ ца́рским венце́м

венчáлася еси́:/ Емúже, со Ангелы предсто́ящи,/ за ны
моли́ся, // творя́щая пречестну́ю па́мьять твою́.

*(С добродетели като със слънчеви лъчи си просветила
неверните мъдреци и като пресветла луна си прогонила
тъмнината за ходещите в нощта на неверието; царицата
си придобила за вярата и мъчителя си изобличила, Богозвана
невесто, блажена Екатерино; с желание си се затекла към
прекрасния Жених Христа в небесния чертог и от Него си се
увенчала с царски венец. Предстояща с ангелите пред Него
моли за нас, празнуващите пречестната твоя памет.)*

Кондак великомученице Екатерине Александрийской

глас 2

Лик честный Божественне мучениколюбцы,/ воздвигните
ныне, почитающе всемудрую Екатерину,/ сия бо в тризнице
Христа проповеда, // и змия попра, риторов разуму укротивши.

*(Вдигни се божествено, честни лице на мъчениколюбците,
почитащ всемъдрата Екатерина; на зрелището проповяда
Христа и потъпка змията, укротявайки разума на
риторите.)*

Ин кондак великомученице Екатерине Александрийской

глас 3

Витийствующи днесь, Екатери́на мученица/ и витиям обличй
умовредную ересь,/ Ангел бо с Небесé к той прииде, силу от
Вышняго принесé,/ юже приёмши, мужески рече:// Христос
есть мучеником похвалá.

Молитва великомученице Екатерине Александрийской

О, святая Екатерино, дево и мученице, истинная Христова невесто! Молим тя чрез особливую благодать, еюже предвари ты Жених твой, Сладчайший Иисус: якоже посрамивши прелести мучителя, мудростию твою пятьдесят ветий победила еси и, напоивши их Небесным учением, к свету истинныя веры наставила еси, тако испроси и нам оную Божию мудрость, да и мы, расторгнувше вся козни адскаго мучителя и презрев мира и плоти соблазны, достойны явимся Божественныя славы и к разширению святыя нашея православныя веры сосуды достойны соделаемся, и с тобою в Небесной скинии Господа и Владыку нашего Иисуса Христа хвалим и прославляем во вся веки. Аминь.

Молитва вторая великомученице Екатерине Александрийской

О, святая дево и мученице Екатерино! Молим тя: призри на бедствия нас, грешных раб Божиих (имена), сотвори нас горняя мудрствовать, а не земная. Поспеши нам молитвами твоими побеждать плотская похотения, к миру пристрастие и козни злых духов, на нас злобно воюющих; да твоим предстательством во дни жития сего свободни явимся от враждебных их нападений и по исходе от воздушных их истязаний. О премудрая дево! Даруй нам вся яже к пользе прошения, можеш бо многая испросити у Возлюбленного Жениха твоего, Христа Бога нашего. Мы ведем, яко много может молитва праведнаго, поспешествуемая благодатию Милосердаго Бога, Емуже слава, честь и благодарение всегда, ныне и присно и во веки веков. Аминь.

Страдание на свети великомъченик

Меркурий (251)

Свети великомъченик
Меркурий. Фреска. Гърция.
1152 г.

Нечестивите римски царе Деций и Валериан* като свикали князете и велможите си, направили с тях съвещание за разпространение на почитанието на лъжливите им богове и за изтребването и унищожаването на светата християнска вяра.

* **Деций** царувал от 249 г. до 251 година. **Валериан** царувал еднолично малко по-късно (253-260) Настоящото житие го представя като участник в управлението на империята още при Деций. Бел.ред.

** **Капитолия** - храм на върховния бог Юпитер и богините Юнона и Минерва на един от хълмовете, на които бил разположен древният Рим, столицата на Римската империя. Този хълм заедно с храма бил главното светилище и се наричал Капитолийски. Бел.ред.

И те единодушно, с общо съгласие, издали в Капитолия** следния указ:

"Римските царе, непобедимите победители, вечночестните, велики, верни Деций и Валериан, с велможите: тъй като изпитахме благодеянията и даровете на нашите богове и заедно с това се насладихме на победите над враговете, които те ни дават; тъй като, освен това, изобилно получаваме от тях всякакъв род плодове, чрез благоразтворението на въздуха, и ги считаме за свои благодетели и уредници на общото благополучие; затова, след съвещание с велможите, единодушно заповядваме, хората от всяко звание, свободни и роби, военни и цивилни, да принасят жертви на боговете, като им се покланят и усърдно им се молят. А ако някой се осмели да наруши царската ни заповед, издадена от нас на общо съвещание, заповядваме такъв да бъде вързан, хвърлен в тъмница, а после да бъде предаден на различни мъчения. Ако, след като се разкае, той се подчини на заповедта, ще бъде удостоен от нас с не малки почести; а ако се противи, след много мъчения, нека бъде наказан със смърт чрез посичане с меч или да бъде хвърлен в морето, или даден за храна на птиците и псетата. Така трябва да бъдат предавани на смърт главно християните, ако бъде намерен някой от тяхната вяра. А подчиняващите се на нашата заповед ще получат големи почести и подаръци. Пожелаваме ви да живеете благополучно".

Когато бил издаден този царски указ, целият Рим изпаднал в смут, защото тази безбожна заповед била обявена по целия град и изпратена в околните градове и страни. В това време варварите* се вдигнали срещу римската държава. Царете приготвили войните си и заповядали на военните полкове от всички градове да се съберат в Рим. Тогава дошъл и този полк, в който свети Меркурий бил войник. Този полк се наричал Мартенсес, от първа Армения**, и бил под командването на

трибуна Сатурнин (трибун - римско название на командир на военна част; може да се сравни с командир на батальон в БА, бел.ред.). След заминаването на цар Деций на война, Валериан останал в Рим.

* Гърците и римляните наричали другоплеменниците варвари. Самото название означава хора с неразбираема реч. Тук се подразбират, вероятно, готите, на война с които Деции по-късно бил убит. Бел.ред.

** **Армения** граничела на север с Колхида, Иберия и Албания, на запад - с Мала Азия, на югоизток и изток - с Мидия и Асирия. Първоначално тя се намирала под зависимостта на асирийци, мидяни и перси, после служила за предмет на раздори между партяни и римляни, след това, между римляни и перси, като зависела ту от едните, ту от другите. Армения първа лежала близо до източната част на южния бряг на Евксински Понт (Черно море), Армения втора и трета - на югозапад, а четвърта - на юг от първата. Бел.ред.

При една продължителна битка по време на войната между римляните и варварите ангел Господен се явил на Меркурий в образа на висок човек. Облечен в бели дрехи и държейки в ръката си меч, той му рекъл:

- Не бой се, Меркурий, и не се плаши, защото аз съм ти пратен на помощ, за да те направя победител. Вземи този меч и се устреми срещу варварите; и когато ги победиш, не забравяй Господа, твоя Бог.

Намирайки се като че в изстъпление, той приел явилия му се за един от римските князе; като взел подадения му меч, той се устремил с голямо мъжество срещу враговете и ги посичал като стъбла на растения. Като минал през варварските полкове, той достигнал до самия варварски цар, убил го с меч и поразил заедно с

него голямо множество храбри воини, така че от кръвта мечът прилепнал към ръката му; така варварите били победени и обърнати в бягство от римляните.

Тогава Деций, като узнал за голямата храброст на Меркурий, го повикал при себе си, почел го с големи дарове, и го поставил за началник на цялата войска. Като мислел, че враговете били победени с помощта на боговете, Деций бил много радостен и като раздал на войниците много злато, ги пуснал по домовете им, а самият той, тръгнал с Меркурий към Рим, като устройвал по градовете големи пирове. През една нощ, докато военачалникът Меркурий спял, ангелът дошъл при него по същия начин, както и първия път, и като го побутнал по рамото, го разбудил. Като се приповдигнал и като видял явилния се, той сякаш онемял от ужас. Ангелът му рекъл:

- Меркурий! Не помниш ли какво ти казах по време на войната? Гледай да не забравиш Господа, твоя Бог, защото ти трябва да пострадаш за Него и да получиш венеца на победата в Неговото преславно царство, заедно с всички светии.

Като казал това, ангелът станал невидим. А той, след като дошъл на себе си, започнал да благодари на Бога и си спомнил за християнската вяра, за която бил слушал от дядо си и от баща си. Баща му, на име Гордиан, бидейки воин в същия този полк, в който впоследствие се числял и той, често казвал:

- Блажен е който е воин на Небесния Цар, защото ще получи от Него награда в Небесното Царство. Защото Този Цар е сътворил всичко със словото Си, ще съди живите и мъртвите и ще въздаде всекому според делата му.

Като си спомнил тези бащини слова и размишлявайки в ума си за явяването на ангела, Меркурий се умилил в сърцето си и започнал да плаче и да ридае, казвайки:

- Горко на мен грешния! Бях като клонка от зелено дърво, но изсъхнах, нямайки корена на познаването на Бога (срав. Лк. 23:31.; Иоан. 15:1-6, бел.ред.).

Докато той говорел така с ридания, царските слуги дошли да го извикат при царя за някакво съвещание. Меркурий отказал, като казал, че е болен, и царят отложил съвещанието за другия ден, защото не искал да се съвещава за каквото и да е без Меркурий - толкова го обичал и го уважавал. На сутринта, като поканил с почит Меркурий при себе си, царят се съвещавал с него по въпроси, отнасящи се до ползата на Римското царство. След завършването на съвещанието царят казал на Меркурий:

- Да отидем заедно в храма на Артемида, за да ѝ принесем жертви.

Светецът, като се отклонил тайно от царя, отишъл в жилището си. Някой от велможите го наклеветил пред царя, като казал:

- Велики царю, непобедими победителю, избран от боговете, за да владееш царството! Благоволи да ме изслушаш с кротост. Този, който получи почести от Вашата царска десница, когото Вашата власт прослави и възвеличи, същият той не дойде в храма на великата богиня да принесе жертва за Вашето държавно господство.

Царят попитал:

- Кой е този, който не иска да принесе, в единомислие с нас, жертви на достойната за почит Артемида?

Съветникът Катул отговорил:

- Меркурий, когото Вашата царска милост възвеличи, той отказва да се поклони на нашите богове.

Царят казал:

- Не го ли клеветите поради някаква завист? Няма да ви повярвам, докато сам не го изпитам и не се убедя твърдо. И ако се окаже, че това, което казвате, не е истина, ще приемете много наказания за клеветата си; а ако това се окаже истина, заради верността Ви към боговете и към нашето царство, ще бъдете удостоен с чест от нас.

Като казал това, царят веднага изпратил да поканят Меркурий с чест и когато той се явил, Деций казал:

- Не ти ли оказах почест, като те поставих началник над всичките ми князе поради това, че с помощта на боговете ти победи враговете? А защо се оказваш неблагодарен за тези мои благодеяния към теб и презираш властта и заповедта ми, като не въздаваш подобаваща чест на нашите богове, както чухме от някои верни нам люде.

Доблестният Христов воин, като се съблякъл, по апостолското слово, от ветхия човек и от неговите дела и като се облякъл чрез кръщение в новия, създаден по Бога човек (Ефес. 4:24), отговорил с дръзновение:

- Нека твоята почест остане при теб, защото аз победих враговете не с помощта на вашите немощни богове, а със силата на Христа, моя Бог; и така, вземи от мен това, което ми даде, защото "гол излязох от утробата на майка си, гол ще се и завърна" (Иов. 1:21).

Като казал това, той свалил от себе си воинския пояс и началническата одежда и ги хвърлил в нозете на царя с гръмко възклицание:

- Аз съм християнин! Чуйте всички: аз съм християнин.

Тогава Деций изпаднал в ужас и като гледал мълчаливо

светеца, се удивлявал на смелите му думи и дела, чудел се и на красотата на тялото му, защото светецът бил висок на ръст, с румено лице и в самия му поглед искряло мъжество. После той наредил да го затворят в тъмница, като казал:

- Този човек не оцени честта си, но мисля, че когато изпита безчестие и огорчение, ще започне да мисли благочестиво.

Когато го отвели в тъмницата, светецът прославил Бога и Му благодарил. А през нощта ангелът Господен отново му се явил и му казал:

- Бъди мъжествен, Меркурий, и не се бой; вярвай в Господа, Когото изповяда, и Той ще те избави от всяка скръб.

Меркурий бил твърде окуражен от това ангелско явяване. На утрото на следващия ден цар Деций седнал на съдилището и щом воинът се явил пред него, царят му казал:

- С безумието си ти заслужи тази чест, да стоиш пред съда като осъден.

Светецът отговорил:

- Наистина ми прилича такава чест заради моя Господ. Ти взе това, което скоро ще загине, а аз ще получа това, което пребивава во веки.

Царят казал:

- Кажни ни, от кой род си и кое е отечеството ти?

Светецът отговорил:

- Щом искаш да узнаеш кой е родът и отечеството ми, ще ти кажа. Баща ми се наричаше Гордиан, по произход беше скит* и беше воин в Мартенсовия полк; а отечеството ми, към което отивам с ревност, е горният Иерусалим - града на Небесния Цар.

* Скити - древен народ, малка част от който живеела в северните предели на Западна Азия, до Каспийско море, а главната част живеела по северните брегове на Черно море, при което северните граници на разселването на скитите били неизвестни на древните. Бел.ред.

Царят казал:

- Защо не се подчиняваш на волята ни, защо не изпълняваш заповедите, които сме издали за всички? Защо не искаш да се поклониш на боговете, за да получиш предишния си сан? Или искаш да умреш в мъчения? Отговаряй по-скоро, защото за това си повикан.

Свети Меркурий казал:

- Дойдох тук, за да победя теб и твоя баща, дявола, виновника за всяко зло, и да получа венеца на победата от Подвигоположника Исуса Христа, моя Господ. Изпълни над мен без да отлагаш това, което замисляш, защото аз имам броня и щит, с които ще преодолеем всички измислени от теб мъчения.

Тогава царят, като се разгневил, казал:

- Щом казваш, че имаш бронята и щита на вярата, тогава заповядвам да те окачат гол, като те разтегнат между четири стълба.

Когато това било направено, мъчителят казал:

- Къде са сега оръдията ти за борба?

А свети Меркурий, като погледнал към небето, казал:

- Господи Исусе Христе, помогни на мен, Твоя раб!

Царят наредил с остри ножове и мечове да режат тялото на светеца, а на земята под него да разпалят огън, така че той да

страда жестоко, отгоре нараняван, а отдолу горен с огън. Когато започнали да правят това, от тялото му потекла кръв на ручей, така че дори огънят угаснал от кръвта, а светецът доблестно търпял всичко.

След това Деций наредил да го отвържат, за да не умре много бързо, и здраво да го затворят в някое помещение. Слугите го понесли, тъй като той не можел да върви сам, бидейки едва жив, и го хвърлили в затвора, като мислели, че той веднага ще умре. И светецът лежал като мъртъв, едва дишайки, поради жестоките рани. С настъпването на нощта ангелът Господен дошъл при него и рекъл:

- Мир на тебе, добри страдалецо! - и го изцерил от раните му.

Светецът, като усетил в себе си сила, се изправил здрав на крака и благодарил на Бога, посетил го чрез Своя ангел.

На сутринта царят отново наредил да представят Меркурий пред него. Войниците, като тръгнали за него, го намерили здрав и го повели към царя. Когато видял, че той е здрав и ходи без чужда помощ, царят казал:

- Този, когото вчера отнесохте мъртъв, днес ходи сам, все едно, че не е имал никаква рана върху себе си - и наредил на войниците да огледат раните му.

Като огледали тялото на мъченика, те казали на царя:

- Кълнем се в целостта на твоята държава - цялото тяло на Меркурий е здраво; без никаква повреда, все едно че никога никакви мъчения не са се докосвали до него.

Царят казал:

- Той непременно ще почне да говори, че го е изцерил Христос; не сте ли водили някой лекар при него в тъмницата?

Те отговорили:

- Кълнем се във вашата държава, управляваща целия свят, че никой не го е поглеждал, защото мислехме, че той веднага ще умре; а как се е изцерил и стои здрав сега, не знаем.

Царят казал:

- Вижте християнската магия: този, който вчера изглеждаше мъртъв, днес стои здрав пред нас - и с ярост се обърнал към светеца: - Кажни ни истината, кой те изцери? Защото не мисля, че е възможно да се изцериш по друг начин, освен чрез магия.

Светецът отговорил:

- Както ти самият първоначално, против волята си, каза, така е и в действителност: изцери ме нашият Господ Исус Христос, истинският Лекар на душите и телата, Този, Който, като свърза с неразрушими връзки всички магьосници и чародейци, заедно с покланящите се на идоли, ще ги предаде на геенския огън - за това, че не са познали истинския Бог, Който ги е създал.

Царят казал:

- Отново ще разрежа тялото ти с рани и ще гледам дали ще те изцери Христос, Когото изповядваш.

Светецът отговорил:

- Вярвам в моя Господ Исус Христос, че ти не ще ме победиш с всичките си измислени против мен мъчения, защото ни най-малко не се боя от тях, укрепяван от словата на моя Владика, Който е казал: "не бойте се от ония, които убиват тялото, а душата не могат да убият" (Мат. 10:28). След умъртвяването Той отново ще ме възкреси в страшния ден на праведния съд.

Царят заповядал отново да го мъчат с огън и с рани.

Докато биели и обгаряли светеца, от опалваното му тяло вместо смрад се носело силно благоухание. Мъченикът търпял толкова доблестно, и не издал нито вик, нито стон, нито въздишка, така че всички се чудели на търпението му.

С подигравка, царят му казал:

- Къде е сега твоят Лекар? Нека да дойде тук и да те изцери, нали ти казваше, че Той може и след смъртта да те възкреси.

Свети Меркурий отвърнал:

- Прави каквото искаш, ти имаш власт над тялото ми, а над душата ми власт има Бог; дори и да умъртвиш тялото ми, душата ми ще остане нетленна во веки.

Царят наредил да го обесят надолу с главата, а на шията му да привържат голям камък, така че, задушен от тежестта на камъка, той да умре.

А мъченикът, укрепван от Божията благодат, търпял това мъчение в продължение на много часове, оставайки жив. После, като отвързали камъка, царят наредил да го бият с камшици, краищата на които били оковани с мед; и го били така жестоко, че земята се обагрила от кръвта му. А той, твърд като диамант, мъжествено търпял, като казал:

- Благодаря Ти, Господи, че ме сподоби да пострадам за Твоето име.

Царят, като видял, че по никакъв начин не може да склони мъченика към волята си и нямайки повече време да го мъчи, понеже бързал да отиде по-скоро в Рим, постановил над него следната окончателна присъда:

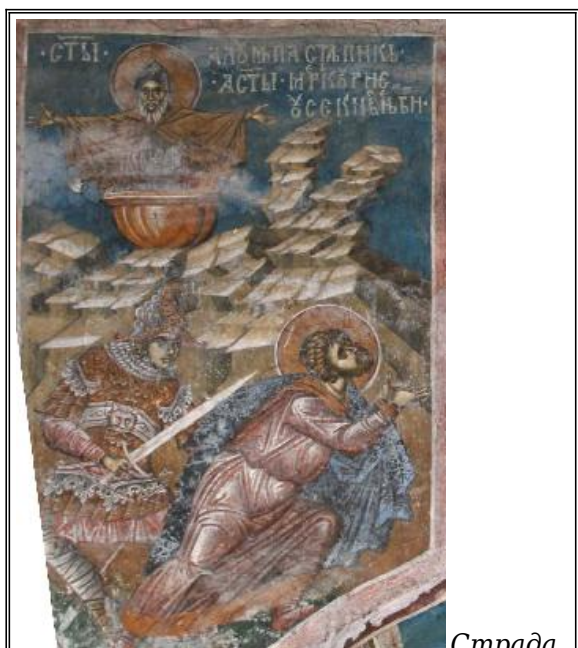
- Меркурий, който счете нашите богове за нищо и презря

честното постановление на нашата кротост, нашата власт заповядва да се отведе в Кападокийската страна (източна област в Мала Азия, бел.ред.) и там да му се отсеке главата за вразумление на мнозина, защото всеки, който се противи на царя, ще бъде умъртвен с меч след много мъчения.

Войниците взели светеца, качили го на едно животно и като го привързали здраво (защото той бил твърде изнемощял телом по причина на многото мъчения), го повели към Кападокия. Когато стигнали в Кесария (столицата на Кападокия, наречена така от император Тиберий, бел.ред.), Господ се явил на светеца и му рекъл:

- Меркурий! Ела при Мене и се успокой; ти свърши пътя, вярата опази, приеми венета на твоя подвиг (срв. 2Тим. 4:8), защото тук трябва да умреш.

Мъченикът, твърде укрепен от това видение на Спасителя и желаейки по-скоро да се освободи от тялото и да живее с Христа (срв. Филип. 1:23), казал на войниците, които били с него:

Страда
ние на свети великомъченик Меркурий.
Св. прподобни Алипий. Фреска. Църква
Христос Пантократор. Дечани. Косово.
Сърбия. Около 1350 г.

- Извършете това, което ви е заповядано, без да отлагате повече. А Господ, Който призовава всички към покаяние, да ви даде Своята благодат; богат на милост, Той преизобилно дава даровете Си на идващите при Него.

След като казал това, главата му била отсечена за изповядване на нашия Спасител Иисус Христос, в 24-тия ден на месец ноември. На втория ден след кончината на светеца тялото му се оказало бяло като сняг и от него се носело благоухание на скъпоценно миро и на тамян, и поради това чудо мнозина повярвали в Христа. Светото му тяло било положено с чест на едно славно място, подавайки на болните много изцеления. След много години Поборницата воевода Пресвета Богородица призовала този воин, светия великомъченик Меркурий, вече тържествуващ с душата си на небето, на следната воинска служба.

Докато свети Василий Велики се молел пред икона на Пресвета Богородица, на която имало изображение и на свети великомъченик Меркурий с копие, като воин - злочестивият цар Юлиан Отстъпник*, големият гонител и унищожител на православните християни, да не се завърне от Персийската война, за да изтребва християнската вяра, свети Василий видял, че на иконата на Пресвета Богородица, образът на свети Меркурий станал за известно време невидим, а после се появил с окървавено копие.**

* Император Юлиан царувал от 361 г. До 363 г. След като станал император, той отстъпил от християнската вяра и поставил за задача на живота си възстановяването на езичеството. Затова и е наречен Отстъпник. Бел.ред.

** Персите живеели в Азия, близо до Персийския залив. В различните времена границите на империята били различни.

С възцаряването сред тях на династията на Сасанидите (от 226 г. след Р.Хр.) персите нееднократно водели войни срещу римляните. Персийската война, по време на която бил убит Юлиан, се отнася към царуването на персийския цар Сапорес II. Бел.ред.

В същото време Юлиан Отстъпник бил прободен в Персийската война от копието на неизвестен воин, който веднага след това станал невидим. Окаяният Юлиан, хвърлил нагоре бликнала от раната кръв и като се обърнал към небето със следните хулни думи срещу Христа: "Ти победи, Галилеецо!" - умрял със злоба в сърцето си.

Тогава това чудо станало явно, защото по молитвите на свети Василий Велики, сама Пресвета Богородица изпратила този Божий и свой угодник, светия победоносен великомъченик Меркурий, от тържествуващата църква във воинстващата, за да накаже със смърт богопротивния отстъпник Юлиан и да защити светата вяра и православните християни. С неговото свето застъпничество и защита нека и ние бъдем запазени от богопротивните врагове, побеждавани с помощта му и заедно с него да славим Бога и Богородица, во веки веков, амин.

Тропарь великомученику Меркурию Кесарийскому

глас 4

Мученик Твой, Господи, Меркурий, / во страданиях своём
венёц прият нетлённый от Тебё, Бóга нашего: / имёяй бо
крёпость Твою, / мучителей низложи, / сокруши и демонов
немощныя дерзости. / Того молитвами // спаси души наша.

Кондак великомученику Меркурию Кесарийскому

глас 4

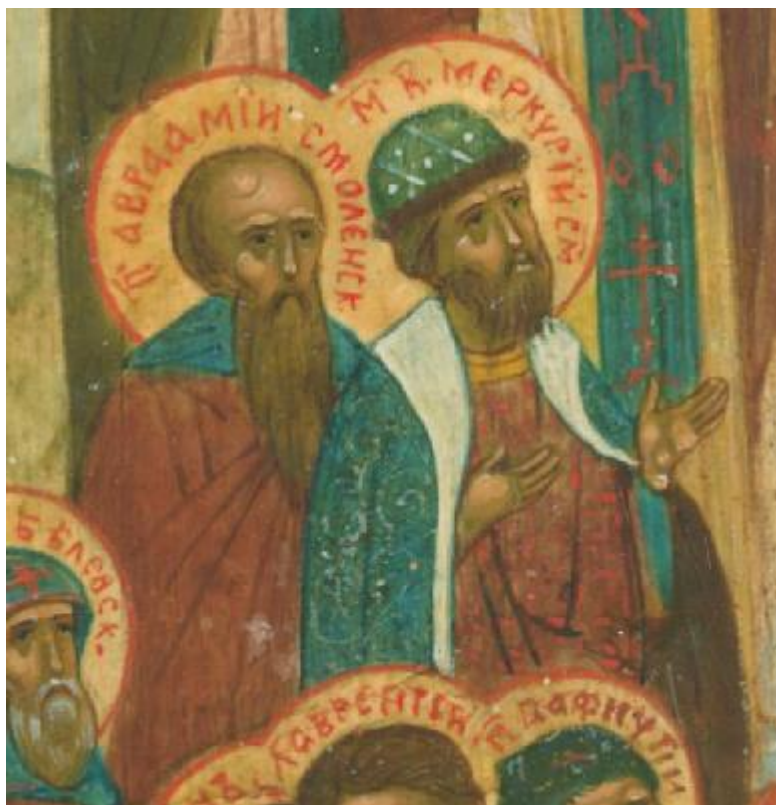
Во бранѣх непобедимаго воина/ и в бедѣх непостыдна
заступника,/ пѣсньми Меркурия ублажим, славяще,//
празднующия бо память его весело от бед избавляет и
скорбей.

*(Непобедим воин в битките и в бедите непосрамващ
защитник, да облажим Меркурий, прославяйки го с песни;
радостно празнуващите неговата памет той избавя от беди
и скърби.)*

Молитва великомученику Меркурию Кесарийскому

О, великомучениче святей и доблей воине Христов
Меркурие, страданием, кровию и смертию своею верность
Христу и Церкви Его свидетельствовавый и сего ради венец
жизни от Него приявый! Ныне в хвалѣбных пѣснях тебе
прославляюще, смиренно к тебе припадаем и усердно молим:
предстатель буди пред Богом о душах наших неусыпный,
умоли Владыку Господа, да сохранит Святую Церковь Свою и
всех чад ея в союзе любви и единомыслии, да утвердятся мир и
безмятежие в людех, во Отечестве нашем живущих, да
познают вси, яко Христос есть Путь, Истина и Жизнь, и да
приидут к Немю вси труждающиеся и обремененнии, и упокоит
их. О великий угодниче Божий! Крепкое стояние в вере нашей
даруй нам, благодатную помощь нам низпосли, да мирное,
тихое и богоугодное житие проживем в вѣце сем и достойне с
тобою в день оный восхвалим Пресвятую Троицу, Отца и Сына
и Святаго Духа, во веки веков. Аминь.

В памет на свети мъченик Меркурий Смоленски (1238)

Голямо и тежко бедствие постигнало Руската земя в началото на XIII век. По Божие допущение заради множеството грехове руският народ бил нападнат от зли врагове - татарите. Много жители били убити или отведени в плен; голямо запустение настанало по цялата Руска земя. Полята останали необработени;

само диви зверове бродели на глутници по полетата, разкъсвани лакомо човешките трупове. Тогава загинали много руски князе, защитавайки отечеството си. Безбожните врагове не щадели нито децата, нито беззащитните жители. Те избивали безмилостно всички. Безчестно предавали мнозина на тежки поругания. Жестоките завоеватели свързвали пленниците със собствените им коси и ги гонели като животни пред себе си, като безпощадно им нанасяли удари с камшици. Светите църкви и манастири били разграбени, а монасите избити. Киев вече бил изгорен от варварите и лежал в развалини. Татарският хан Батий започнал да покорява другите градове; той достигнал Москва и я превзел. По-нататък приближил подстъпите към Смоленск и намислил да го разори; вече приближавал с грамадна войска към града. Сред варварите особено се отличавал със силата си един великан, заедно със сина си. Силата им била необикновена, мнозина вече били загинали от ръцете на този мъчител. Той бил начело на първия полк. Страх и трепет обхванал жителите на Смоленск: очаквала ги неминуема гибел. Оставала им само

надеждата на покровителството на Небесната Царица; те започнали усърдно да молят Пресвета Богородица да ги избави от безбожните врагове и зли мъчители. Небесната Царица, непобедимата помощница на всички, които я призовават с вяра, не допуснала този град да падне в ръцете на враговете, предното пълчище на които било вече недалеч от Смоленск и се разположило в така нареченото Долгомостие.

В това време в Смоленск живеел свети Меркурий. Той се родил на запад, от благородни родители, изповядващи православната вяра. Още през младите си години се преселил в Смоленск и постъпил на служба при местния княз. Бидейки воин, Меркурий се отличавал със силата и с високия си ръст. Не по-малко велик бил и с духовната си сила; от ранна възраст привличал вниманието на другите с благочестивия си живот; подвизавал се в пост и целомъдрие и всяка нощ тайно от всички възнасял благодарствени хваления към Господа. Като чул за приближаването на злите врагове, за разорението на Божиите храмове, свети Меркурий скърбял и страдал с душата си; с всеки изминал ден той все повече и повече се разпалвал от Божествена ревност и желяел да пострада и да положи душата си за Христовата вяра. И молитвата му била чута.

През нощта в съборния храм пред иконата на Пресвета Богородица се молел един клисар, който служел в този храм. Със сълзи молел той Пречистата Божия Майчица да избави града от враговете. Изведнъж чул глас, идещ от иконата:

- Иди при моя раб Меркурий в Подолие.

При това Пресветата Божия Майка му посочила вратата, където живеел свети Меркурий.

- И така, иди при него в двора на посочения дом и тихо му кажи: "Меркурий! Владичицата те вика. Тръгни във военни

доспехи срещу враговете.”

Клисарят се удивил на този глас от иконата. И веднага излязъл от храма и отишъл в дома, който му посочила самата Пресвета Богородица.

Той заварил свети Меркурий на двора; светият подвижник се молел и въздигал ръцете си към небето. Той бил във военското си снаряжение, понеже в същия час, в който клисарят чул гласа на иконата на Пречистата, и свети Меркурий бил предизвестен по чудесен начин за идването на клисаря при него.

Междувременно клисарят се приближил до светеца и му казал:

- Меркурий, тръгвай незабавно, защото Владичицата те вика.

Свети Меркурий тръгнал заедно с клисаря към църквата на Пресвета Богородица. В храма те намерили свещ, която горяла пред иконата на света Богородица. Като паднал пред иконата, свети Меркурий започнал със сълзи да се моли, просейки от Пресветата Владичица помощ и застъпничество. Тогава изведнъж от иконата се чул глас:

- Рабе мой Меркурий, изпращам те да отблъснеш враговете на този град и да защитиш този храм. Затова те повиках тук от Римската страна. Враговете тайно замислиха да нападнат града през тази нощ и да го разорят. Но аз няма да оставя този град: по молитвите ми той не ще падне в ръцете им. Рабе мой, незабавно тръгвай срещу враговете, иди на мястото, известно под името Долгомостие. Там стои въоръжена войска от зли варвари. Не бой се: ти ще победиш вражеския воевода. Аз не ще те оставя. В тази битка ти ще победиш враговете и ще получиш от Господа венца на победата и на вечното блаженство.

Като чул този глас, свети Меркурий се преизпълнил с голяма радост. Самата Небесна Царица му обещала това, към което той отдавна вече се стремял с цялата си душа, понеже винаги бил обзет от желанието да пострада за братята си и за вярата Христова. Като благодарил на Пресвета Богородица, той излязъл от храма и изгарян от Божествена ревност, незабавно се отправил към посоченото място.

Била дълбока нощ. Като не очаквал така скоро да бъдат нападнати от враговете, гражданите били потънали в дълбок сън. Свети Меркурий минал тихо и незабележимо покрай стражата при градските порти. Като дошъл в Дългомостие, той извадил меча си и с думите: “Пресвета Богородице, помогни ми!” се устремил срещу татарското пълчище. Гордият исполин, надменен със силата си, паднал първи от ръката на свети Меркурий: силата, с която той така се превъзнасял, го оставила веднага щом Христовият воин се явил пред него. И много други врагове от челния полк загинали от меча на свети Меркурий; започнал да се моли и да благодари на Пресветата Владичица за нейното дивно и славно застъпничество:

- Пречиста, преславна и преблагословена Владичице! Със своето ходатайство ти спаси този град и не допусна твоите люде да попаднат в ръцете на злите врагове на християните. А сега те моля, Пресвета Богородице, не отхвърляй и мен, грешния и недостоеен твой раб; зная, че трябва да се увенчая със славния венец на мъченичеството и да пролея кръвта си за светата вяра. Това не ме плаши, защото аз отдавна вече имам желание да се освободя от тялото и да бъда с Христа. Помоли се за мен, славна Застъпнице на нашия град, на твоя Син и наш Бог: да ме причисли към избраното Си стадо и да ме сподоби вечно да възхвалям Неговото свято име.

Тогава се раздал глас:

- Нека ти бъде според молбата ти.

Враговете, като получили подкрепление, отново се устремили към свети Меркурий. Но Христовият воин, като призовал името Господне, отново ги поразил; и те отново отстъпили със срам.

- Горко ни - вайкали се те, - не можем да устоим против този воин, защото заедно с него ни поразяват някакви мълниеносни мъже. А над тях виждаме една лъчезарна Жена.

В това време синът на убития исполин, желаейки да отмъсти за смъртта на баща си, коварно нападнал свети Меркурий и отсякъл с меч си честната му глава. Всички врагове били обзети от голям ужас: захвърляйки оръжието си, гонени от някаква невидима сила, те избягали от града, до който загинали толкова много от най-добрите им бойци, и се оттеглили от Смоленските предели.

На разсъмване гражданите видели чудното застъпничество на Пресвета Богородица: полето пред тях било покрито с трупове. Те взели с благодарност тялото на славния застъпник на града - свети Меркурий, и го погребали с чест до левия клирос в съборния храм "Пресвета Богородица".

Скоро след кончината си свети Меркурий се явил в сънно видение на споменатия клисар и казал:

- Кажи на гражданите да окачат оръжието над гроба за възпоменание на славния застъпник и помощта на Пресветата Божия Майка.

При това светецът обещал помощта си на всички, които го призовават.

След превземането на Смоленск от поляците през 1611 година, когато съборният храм бил разрушен и на мястото му бил построен католически храм, гробът с останките на свети Меркурий и воинските му доспехи били скрити неизвестно

къде. Сега в специална кутия в Успенския събор се съхраняват само железният шлем и железните обувки, които принадлежали на свети Меркурий.

Тропарь мученику Меркурию Смоленскому

глас 2

Возсияв, яко звезда многосвѣтлая, / в соборней цѣркви пред пречистым и чудотворным образом Пречистей Богородицы, / за Нюже и за град Смоленск пострада, / многокозненнаго и богомерзкаго царя Батыя устраши, / и сильного исполина победи, и люди удиви, / душу свою, многострадальне Меркурие, за благочестие положи, / яко Захариина и Авелева ясно вопиет твоя кровь ко Господу. // И ныне молися за души наша.

Кондак мученику Меркурию Смоленскому

глас 4

Явился во бранех непобедимь воин, / от римлян родом, / сыновство име града Смоленска, / яко бо сих ради наречеса, / яко от Богородицы страж крепок послася граду, / песнями Меркурия ублажим, / празднующе весело память его, // яко да избавит град наш от беды ратник.

Ин кондак мученику Меркурию Смоленскому

глас 8

Чистотою душевною купно и телесною / и сердечною к Богу любовью и непрестанною молитвою / римское богатство оставль / и прият богатство от Господа - венец, / прием в руке копие, крепко зловернаго царя Батыя ужаси, / и самохвальнаго исполина победи, / и вси внуцы агарянския проженув, / страстотерпче Меркурие, // моли Христа Бога спастися душам нашим.

В памет на преподобни Симон Сойгински (1562)

Преподобни Симон произхождал от град Солвичегодск. От млада възраст благодатта Божия почивала върху него. Той странял от светската суета. Още в младите си години оставил дома на родителите си и отишъл в манастира на преподобни Корнилий Комелски. Като видял преподобния, свети Симон паднал на колене пред него и със сълзи молел блажения да го постриже за монах. Не било скрито от прозорливите очи на преподобни Корнилий, че пред него стои бъдещ Божий подвижник. Отстъпвайки пред молбите му, той приел Симон и му дал за ръководител един опитен старец. Подражавайки на свети Корнилий, свети Симон се подвизавал в пост и молитви. Той безропотно изпълнявал всички възлагани му послушания и се отличавал с необичайното си смирение. Така в продължение на много години той неизходно се подвизавал в Корнилиевия манастир. През 1537 година, след преставянето на великия си наставник, свети Симон заедно със стареца Лонгин, отличаващ се с благочестивия си живот, се отправил към родния си град Солвичегодск. Двамата подвижници търсели уединение. Те се спрели на 15 версти от града, при устието на река Коряжема. Преподобният Логин решил да се посели тук сред глухия лес. Свети Симон решил да помогне на Лонгин, който бил вече изнурен от иначески подвизи и бил на преклонна възраст. Двамата построили тук келия и параклис. Известно време преподобни Симон се подвизавал в тази местност заедно с Лонгин. Но след това, като решил да си потърси по-уединено място, той се разделил със свети Лонгин и се отправил нагоре по Вичегда.

На 60 версти от Коряжема, на издигнатия бряг на Вичегда,

при устието на река Сойга, сред дивия лес, светецът си построил килия от дървен материал, а после издигнал и храм в името на честното и славно Преображение на нашия Господ Иисус Христос. Този храм бил осветен на 17 май 1541 година. Преподобният Симон започнал да се подвизава в тази дива и глуха местност. Въздържанието и молитвените му бдения били наистина изумителни.

При него започнали да се събират хора, желаещи да се подвизават в пустинята под ръководството на светия мъж, отличаващ се с благочестието си. И блаженият наставлявал и поучавал всички. Като истински пастир той с примера си показвал на всички пътя, водещ към спасение и вечно блаженство. Светецът се подвизавал така в пустинята си цели двадесет години. Малко преди кончината си преподобният бил зарадван от известието, че духовният му приятел и наставник свети Лонгин е прославен с чудеса. След своя подвижнически живот той с мир предал честната си душа на Господа на 24 ноември 1562 година и бил оплакан от осиротелите си ученици. Светите му мощи почиват в основания от преподобния манастир, в храма “Света Великомъченица Екатерина”.

В памет на преподобна Матридия

В град Александрия Египетска живеела една света девица, на име Матридия, която, грижейки се за душата си, пребивавала заради Христа в безмълвие, пост, постоянно бодърстване и молитви, раздавайки при това много милостиня. Но дяволът, който винаги пречи на хората в подвизите на богоугодния живот, не могъл да понесе тези добродетели на светата девица и започнал да се бори с нея по следния начин. Той вложил в един младеж нечисто желание към тази девица.

Младежът идвал в дома сам или изпращал някого при нея, опитвайки се да я склони към тази страст, но не получавал никакъв отговор. Когато тя излизала от дома си и се отправяла към църквата, за да се помоли на Бога, младежът и тогава не я оставял, с което причинявал голяма скръб на светата дева. Той говорел такива думи, каквито обичат да слушат само грехолюбивите, което накарало света Мастридия да не излиза никъде от дома си, дори и на църква.

Един ден тя изпратила робинята си при младежа със следните думи:

- Ела, господарката ми те вика.

Младежът с радост влязъл при нея, мислейки, че тя ще се съгласи с нечестивото му желание. Когато младежът влязъл при нея, Мастридия се занимавала с тъкане на платно. Тя го попитала:

- Защо, брате, ми причиняваш толкова огорчения и скърби, че не ми даваш дори да отида на църква?

- Наистина - отговорил младежът, - аз много те обичам, и когато те видя, целият ставам като че огнен.

- А какво виждаш в мен? - попитала младежа Мастридия.

- Виждам очите ти така прекрасни - казал младежът, - че ме прелъстяват.

Светата девица, като чула, че очите прелъстяват хората, веднага ги извадила със совалката, с която тъкала платното.

Като видял това, младежът се ужасил. А когато разбрал, че светата девица сторила това поради ревността си към Христа и заради спасението на ближния си от съблазън, той бил обзет от страх Божий и се разкаял. Като отишъл в един скит, младежът се облякъл в монашески образ, подражавайки в

молитвените подвизи и във въздържанието на светите отци.

А света Мастридия завършила житието си, работейки на Господа, пред Когото се явила.

ЧЕТИ-МИНУТИТЕ НА СВ. ДИМИТРИЙ РОСТОВСКИ

† ВИЖТЕ ОЩЕ

Против ереста на новостилието

Икуменизъм в развитие - след като Б"ПЦ" напусна ССЦ

Отстъплението от вярата наречено "нов стил"

ЗА СЪКРАЩАВАНЕТО НА ЛИТУРГИИТЕ, ТАЙНСТВАТА И ТРЕБИТЕ В НОВОСТИЛНАТА ЦЪРКВА

ЗА ПРЕМАХВАНЕТО НА ОГЛАШЕНИЕТО

ЗАЩО БОГ НИ ИЗОСТАВИ

За Петровият пост и въпросите, които поражда

ЗА КОРЕНА НА ЗЛОТО, ЗА НАЧАЛОТО НА ОТСТЪПЛЕНИЕТО НА РОДНАТА НИ „ЦЪРКВА“, ЗА БЪЛГАРСКАТА СХИЗМА

Театърът на антихриста

ИСТИНАТА ЗА НАШИЯ НАРОД

Християнството на българите и техните владетели

ИДЕЯТА "ПРАВОСЛАВНИ БУДИТЕЛИ"

Православна ли е демокрацията

Народе, народе...

Защо се премахва вероучението

За старостилния икуменизъм

КОЙ СТОИ ЗАД ОТСТЪПЛЕНИЕТО

ДИСЕКЦИЯ НА ЧОВЕКООМРАЗТА

**ПАСТИРСКО ОКРЪЖНО ПОСЛАНИЕ ПРОТИВ
МАСОНСТВОТО**

Против юдомасонството

Изповедание на вярата

КЪДЕ СЕ Е СЪХРАНИЛО ПРАВОСЛАВИЕТО